

Poortwachter dyslexiezorg voor de gemeente Goeree-Overflakkee

1. Inleiding

De gehele dag door lezen en schrijven we zowel bewust als onbewust. Onze geletterde maatschappij doet bijna constant een beroep op onze lees- en schrijfvaardigheid. Goed kunnen lezen en schrijven is dus belangrijk om goed mee te kunnen doen in onze geletterde maatschappij.

Scholen hebben de taak om effectief lees- en spellingonderwijs te bieden. In de meeste gevallen verloopt het proces van lezen en/of spellen zonder al te veel hindernissen. Bij leerlingen met lees- en/of spellingproblemen verloopt dit proces niet vanzelfsprekend en dat is van invloed op het functioneren van deze leerlingen. Daarom is het van belang om eventuele lees- en/of spellingproblemen te voorkomen, tijdig te ontdekken en te verminderen door intensieve begeleiding te bieden. 100% van de leerlingen profiteert van het klassikale aanbod (zorgniveau 1). Wanneer de leerling tot de 20-25% zwakste behoort is zorgniveau 2 geïndiceerd. 10% Van alle leerlingen in het basisonderwijs ervaart lees- en/of spellingsproblemen (zorgniveau 3). Deze zorgniveaus komen later nog uitgebreid aan de orde. 3,4% van de leerlingen heeft dyslexie en ondervindt hinder in het onderwijs-leerproces. Zij ontvangen de rest van hun onderwijstijd ondersteuning op zorgniveau 1, 2 en 3, binnen de verantwoordelijkheid van de school. Bij 3,6% van de leerlingen zijn de problemen dermate ernstig en hardnekkig dat er sprake is van Ernstige enkelvoudige dyslexie (EED). Hiervoor is behandeling geïndiceerd.

Dyslexie

De definitie van dyslexie van de Stichting Dyslexie Nederland (SDN, 2016) luidt als volgt: *“Dyslexie is een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking.”*

Voor deze beperkte groep, waarbij sprake is van dyslexie is goed onderwijs en intensivering van begeleiding ontoereikend. Dan is diagnostiek en behandeling in de gezondheidszorg geïndiceerd. Leerlingen kunnen echter pas worden doorverwezen naar deze vergoede zorg wanneer sprake is van een ernstige achterstand die blijft bestaan, ook na herhaalde interventies.

Om optimale ketenzorg te bereiken, is samenwerking tussen de gemeente, het samenwerkingsverband, de schoolbesturen, de scholen en zorgaanbieders van cruciaal belang.

Het onderwijs is – via de scholen en het samenwerkingsverband passend onderwijs – verantwoordelijk voor de signalering en ondersteuning bij lees- en spellingproblemen en dyslexie. De zorg voor leerlingen met Ernstige Enkelvoudige Dyslexie (EED1) valt per 1 januari 2015 onder de Jeugdwet. Hierdoor is de gemeente financieel verantwoordelijk voor de transparante inkoop van een dekkend zorgaanbod. Daarnaast zijn zij organisatorisch verantwoordelijk voor een kwantitatief en kwalitatief passend dyslexiezorgaanbod.

Continuüm van zorg

Het continuüm van zorg, ontwikkeld en beschreven door dhr. Chris Struiksma, richt zich op het geven van goed en effectief lees- en spellingonderwijs. Onderstaand schema (figuur 1) geeft de zorgniveaus weer die neergezet moeten worden door de school. Bij dit schema dient opgemerkt te worden dat bij

ongeveer 5-7% van de leerlingen dyslexie wordt vastgesteld middels psychodiagnostisch onderzoek (stap 7) en dat ongeveer 3,5% een gespecialiseerde behandeling zal krijgen (stap 8). Dit zijn de leerlingen met de diagnose EED. Onderstaande informatie is verkregen vanuit de “handreiking voor de invulling van zorgniveau 2 en 3 bij het vermoeden van EED”, (Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie en Expertisecentrum Nederlands, 2019).

Zorgniveau	Stap	
Niveau 1 Goed lees- en spellingonderwijs in de groep 100%	1	Kwaliteit instructiegedrag en klassenmanagement
	2	Juist gebruik van effectieve methodes
	3	Gebruik Leerlingvolgsysteem
Niveau 2 Extra zorg in de groep door de leerkracht 25%	4	Vaststellen van potentiële uitvallers en voldoende differentiatie in de groep
Niveau 3 Specifieke interventies uitgevoerd buiten de groep door een specialist 10%	5	Vaststellen leerlingen met ernstige leesproblemen en instructie individueel of in kleine groepen
	6	Vaststellen achterstand en hardnekkigheid: vermoeden EED
Niveau 4 Diagnostiek en behandeling door de zorgaanbieder 3,5%	7	Vaststellen EED (psychodiagnostisch onderzoek)
	8	Dyslexiebehandeling
Coaching van dyslectische leerlingen die uitbehandeld zijn		

Figuur 1: Continuüm van zorg

In de definitie van SDN betekent de term hardnekkig dat de problemen blijven bestaan, ondanks intensieve remediëring, hierbij wordt onderscheid gemaakt op drie zorgniveaus. Om de hardnekkigheid aan te tonen dient, naast goed onderwijs op zorgniveau 1, hulp op zorgniveau 2 en zorgniveau 3 te worden geboden.

Zorgniveau 2: wanneer de achterstand tijdens het eerste meetmoment aangetoond wordt, dient de leerling gedurende minimaal 10 tot 12 weken en minimaal 60 minuten bovenop het reguliere aanbod, gerichte begeleiding voor lezen en/of spelling te ontvangen. De begeleiding bestaat uit intensivering, extra instructie en aanvullende materialen (bijvoorbeeld uit de methode).

Zorgniveau 3: wanneer na het tweede meetmoment nog steeds sprake is van uitval, wordt de aanpak opnieuw geïntensiveerd. Opnieuw dient de leerling gedurende minimaal 10 tot 12 weken en minimaal 60 minuten bovenop het reguliere aanbod gerichte begeleiding voor lezen en/of spelling te ontvangen. In dit zorgniveau is sprake van individuele begeleiding of begeleiding in een kleine groep, buiten de klas.

Hardnekkigheid blijkt dus wanneer er extra planmatige en intensieve didactische maatregelen zijn geboden die nauwelijks tot resultaat leiden (gestapelde ondersteuning). Alle extra begeleiding wordt

vastgelegd in een handelingsplan. De term enkelvoudig betekent dat er naast dyslexie geen sprake kan zijn van een beperking, GGZstoornis of andere taal- of leerstoornis (comorbiditeit) die een belemmering vormt voor dyslexieonderzoek en/of behandeling. In het leerlingdossier dienen de enkelvoudigheid, achterstand en hardnekkigheid helder en navolgbaar te worden omschreven.

Poortwachter Dyslexie

Binnen de keten dyslexiezorg zijn verschillende actoren (onderwijs – samenwerkingsverband – gemeente en aanbieders) verantwoordelijk voor een deel van de keten. De gemeente op Goeree-Overflakkee wil de kwaliteit binnen de keten dyslexiezorg verbeteren. Om er voor te zorgen dat procedures niet onnodig lang duren en de juiste kinderen de juiste zorg krijgen, is er een functie poortwachter dyslexie ingericht. De poortwachter toetst alle dossiers op volledigheid en kwaliteit. Door de poortwachter centraal te beleggen, wordt kennis gecentraliseerd, ontstaat een overzicht van de dossiers (en hun kwaliteit) en kan gericht ingezet worden op de verhoging van de kwaliteit van spellingonderwijs en dyslexiezorg op de scholen. Uit internationaal onderzoek (PISA) blijkt dat de leesvaardigheid en het leesplezier onder scholieren de laatste jaren achteruit is gegaan. Het inrichten van een poortwachtersfunctie dyslexiezorg geeft een aanzet voor meer nadruk op preventie voor leesonderwijs bij het dyslexievraagstuk en kan de juiste zorg gericht ingezet worden. Voorbeelden elders in het land (en bij ons omringende regio's: Rotterdam, Vlaardingen /Schiedam/Maassluis, Barendrecht/Albrandswaard/Ridderkerk) laten zien dat het inrichten van een kwalitatief hoogwaardige poortwachtersfunctie voor dyslexiezorg leidt tot beter zicht op het leesonderwijs (en daarmee de kans dit te versterken) en de juiste zorg voor het juiste kind.

Programma Kinderogen

Het Project 'Poortwachter dyslexiezorg' valt binnen het bredere programma 'Kinderogen' – Onderwijszorg Goeree-Overflakkee en Voorne-Putten. De gemeenten op Goeree-Overflakkee en op Voorne-Putten streven samen met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs (PO en VO), de schoolbesturen en kinderopvang naar een transformatie in het jeugd domein. De betrokken partners streven naar hetzelfde vergezicht: kinderen en gezinnen worden in hun kwetsbare situatie beter ondersteund en sneller geholpen. Hierbij hanteren de betrokken partners de volgende leidende principes:

- Iedereen hoort erbij;
- Expertise tijdig beschikbaar en op de goede plek;
- Geen kind de wijk uit!

2. Inhoudelijk ambitie

De doelstellingen van het programma Kinderogen zijn ook van toepassing op de programmatische Poortwachter Dyslexie. Dyslexie is een duidelijk proces waarbij de verbinding onderwijs – zorg essentieel is.

1. Vroegtijdig signaleren en ondersteunen

We willen dat ieder kind kan meekomen op school. Voor sommige kinderen gaat dit niet vanzelf. Dan willen we er vroeg bij zijn, zodat complexere problemen kunnen worden voorkomen. Lees- en spellingsonderwijs behoren tot de kerntaken van het onderwijs. Een goede kwaliteit van het leesonderwijs op scholen is een gezamenlijke ambitie. Waar kinderen minder goed meekomen, wordt dit snel gesignaleerd en wordt passende ondersteuning op de school geboden. Zo snel mogelijk de passende hulp bij lees- en spellingsproblemen, dyslexie en EED (Ernstige Enkelvoudige Dyslexie) in het bijzonder. Door een poortwachtersfunctie in te richten, welke zicht heeft op de totale ketenaanpak dyslexie, kan gericht ingezet worden op het versterken van het taal- en leesonderwijs en de ondersteuning bij dyslexiezorg op de scholen. Onder meer door de inzet van leespecialisten en expertise op de scholen.

2. Passende zorg en expertise op de juiste plek

We hebben de juiste expertise tijdig beschikbaar op de juiste plek. Hulp wordt zoveel als mogelijk in de groep / klas geboden. Daar waar er sprake is van EED is 1-op-1 begeleiding nodig.

Samen zorgen we ervoor dat kinderen en ouders tijdig de juiste steun krijgen. Een sluitende ketenaanpak dyslexie is belangrijk, omdat deze aanpak (1) de kwaliteit van het onderwijs én zorg en de afstemming met ouders verbetert, (2) zicht biedt op strategisch gedrag van ketenpartners en (daarmee) (3) het aantal onterechte verwijzingen aanzienlijk kan verminderen (4). Het aantal kinderen wat nu EED zorg nodig heeft, maar ten onrechte niet ontvangt, zal toenemen. We werken er naar toe dat alle kinderen die dit nodig hebben de juiste zorg en ondersteuning krijgen. Zo krijgen zij ook de kans om mee te komen op school en later in de samenleving. Dit doen we door experts als een Poortwachter aan te stellen die alle dossiers kennen. We willen op deze wijze de kwaliteit en compleetheid van dossiers verhogen.

3. Een gestroomlijnd proces

Wanneer er iets extra's nodig is op het gebied van lees- en spellingproblemen willen we een zo goed mogelijk ingericht proces (de ketenaanpak dyslexie) voor ouders en kinderen. Eenvoud is een belangrijk uitgangspunt. We willen het zo eenvoudig mogelijk organiseren voor kinderen en hun ouders. Door Kinderogen (de ogen van kinderen en hun ouders) willen we naar het proces van dyslexiezorg kijken. We willen een proces wat voor hen helder is. Waarin zij optimaal geholpen worden (geen doolhof/ kastje van de muur- gevoel). Onnodige bureaucratie willen we uit het proces halen. Het is daarbij belangrijk om helder te zijn over wie welke rol heeft in het proces. Ten aanzien van EED wordt de poortwachter dyslexie georganiseerd op de plek waar de meeste expertise zit; bij het samenwerkingsverband. Door het samenwerkingsverband een centrale rol te geven in dit proces, komt er overzicht op de hele keten, raken zij eerder betrokken, omdat de lijnen al kort zijn, wordt expertise opgebouwd en gedeeld en wordt de adviesfunctie centraal belegd. De betrokkenheid van alle partijen wordt vergroot. We zijn als partners gezamenlijk verantwoordelijk voor goede dyslexiezorg.

3. Ontwikkelrichting

Tussen de partijen (gemeenten en samenwerkingsverband) bestaat overeenstemming over de inrichting van de poortwachtersfunctie dyslexie en de belangrijkste taken en verantwoordelijkheden. Deze staan beschreven onder 'Rol, taken en verantwoordelijkheden van de Poortwachter'. Tevens is overeenstemming dat de poortwachtersfunctie het beste belegd kan worden binnen het Samenwerkingsverband Goeree-Overflakkee, omdat hier de inhoudelijke verbinding met scholen en het leesonderwijs het meest nauw is. Door de poortwachter centraal te beleggen bij het Samenwerkingsverband kan specifieke kennis over de inhoud van EED (Ernstige Enkelvoudige Dyslexie) worden ontwikkeld, ontstaat een overzicht van de dossiers (en hun kwaliteit) en kan gericht ingezet worden op de verhoging van de kwaliteit van lees- en taalonderwijs en dyslexiezorg op de scholen.

Besloten is om voor een verder uitwerking van een model te kiezen, waarbij de inhoudelijke toetsing van het leerlingdossier bij het samenwerkingsverband plaatsvindt. De toekenning van de beschikking (juridische toets) blijft bij de gemeenten belegd. De gemeenten toetsen (en sturen) in dit model nadrukkelijk niet meer op inhoud. Het betreft slechts een beknopte juridische toets voor de toekenning van de beschikking. We bouwen géén extra bureaucratische stap in.

4. Opdracht Poortwachtersfunctie

Opdracht

Binnen passend onderwijs wordt uitgegaan van een continuüm van zorg, oplopend in intensiteit van de basisondersteuning in de basisschool, via extra ondersteuning onder regie van het samenwerkingsverband, naar aanvullende jeugdhulp. Ernstige enkelvoudige dyslexie (EED) gaat om relatief kleine aantallen; gemiddeld rond de 4% van de populatie. Dit is gemiddeld één nieuwe leerling per schooljaar op een doorsnee school met een gemiddeld aantal leerlingen.

Scholen, maar ook EED-zorgverleners, zijn gefocust op individuele leerlingen en hebben geen zicht op verwijzingspercentages. Eigenlijk is er niemand verantwoordelijk voor de prestaties van de gehele dyslexieketen. Het Samenwerkingsverband Goeree-Overflakkee kan als geen ander daarin een functie vervullen en de poortwachtersfunctie vorm en inhoud geven.

Het onderbrengen van de poortwachtersfunctie bij het samenwerkingsverband onder toezicht van de gemeente heeft grote voordelen. Het samenwerkingsverband kan, beter dan iedere school voorzich, met de gemeente samenwerken en streven naar eenduidige afspraken. Het samenwerkingsverband kan ook direct scholen op hun doorverwijspraktijk aanspreken en begeleiden in het verbeteren van hun leeskwiteit en in kaart brengen van de zorgleerlingen indien zich dit voordoet, waardoor foutieve aanmelding voor diagnostiek adequaat wordt aangepakt. De gemeente heeft een totaaloverzicht van alle behandelpraktijken. Daardoor zijn het samenwerkingsverband en de gemeenten beter in staat om kengetallen in kaart te brengen, die regulerend werken naar de scholen en het zorgveld.

De poortwachtersfunctie heeft een éénduidige toeleidende functie en een signalerende functie. Door één toeleidingsloket in te stellen voor alle dyslexiezorg in de regio wordt de route naar de dyslexiezorg voor ouders en scholen overzichtelijk en éénduidig. Doordat er een éénduidige aanmeldprocedure komt vermindert dit de administratieve last voor scholen en zorgaanbieders. Het loket heeft daarnaast een signalerende functie; indien er geen reden wordt gezien tot doorverwijzing of er wordt geconstateerd dat intensieve begeleiding op school nog tot de mogelijkheden behoort dan zal er contact worden opgenomen met de ouders en de school. Een verwijzing naar een ib-er of leesspecialist van de school kan deel uitmaken van het advies. Aangezien alle aanvragen binnenkomen bij hetzelfde loket komt er bij het SWV overzicht en inzicht in de aanmeldingen en de kwantitatieve gegevens van de aanmeldingen van de scholen. Bij een hoge aanmeldingsgraad, maar ook wanneer er geen aanmeldingen worden gedaan voor screening, zal worden onderzocht wat de redenen hiervoor zijn en kunnen er interventies in het leesonderwijs op de betreffende school worden geïnitieerd op advies van het SWV.

Doelstelling verbeteren keten dyslexiezorg

1. Een helder en eenduidig vervolgtraject na behandeling, zodat passende ondersteuning geboden kan worden
2. Het aantal regionale aanmeldingen voor EED in lijn met landelijk gemiddelde.
3. Alleen leerlingen waarbij sprake is van EED krijgen op het juiste moment de behandeling die nodig is doordat de expertise op de juiste plek zit.
4. Zicht krijgen op de doorverwijzingen van de scholen
5. Vermindering van administratieve last voor scholen en zorgaanbieders door éénduidige formulieren en rapportages
6. Duidelijk proces creëren waarbij verbinding onderwijs – zorg wordt bevorderd

7. Het aantal dyslexieaanvragen is stabiel en is evenredig verdeeld over het aantal scholen. Wanneer er meer aanvragen komen zal het Samenwerkingsverband met de scholen gaan kijken wat hieraan ten grondslag kan liggen en hoe dit evt. verder binnen de scholen opgepakt kan worden

Wat is een poortwachter dyslexiezorg?

Rol, taken en verantwoordelijkheden Poortwachter

De rol, taken en verantwoordelijkheden van de poortwachter dyslexie zijn op hoofdlijnen uitgekristalliseerd. De poortwachter;

- Beoordeelt leerling-dossiers op volledigheid en correcte onderbouwing van ernst, hardnekkigheid en vermoeden
- Stuurt dossiers die niet op orde zijn, beargumenteerd, terug naar de school. Voorkomt daarmee het aantal onterechte verwijzingen
- Zorgt voor de terugkoppeling naar scholen en gemeenten
- Vervult een adviesrol (voorstellen ter verbetering) richting de scholen over de kwaliteit en volledigheid van dossiers
- Schakelt hierover met de ib-ers en de kernteams van het SWV Goeree-Overflakkee.
- Geeft voorlichting aan scholen over het opbouwen van het dossier
- Treedt op als 'critical friend' voor de scholen op de kwaliteit van de ondersteuning bij lees- en spellingonderwijs
- Stimuleert, in samenwerking met de schooldirectie, IB-ers en leerkrachten om dyslectische leerlingen en EED eerder te signaleren, zodat tijdig extra ondersteuning en zorg kan worden ingezet
- Draagt zorg voor sturingsgegevens richting gemeenten middels een verantwoordingsverslag.

Positionering van de poortwachter

De poortwachter is een spil in de onderwijs en zorg keten. Zo heeft de poortwachter contacten met de kernteams van het samenwerkingsverband, de schoolleiders en de ib-ers om een kwaliteitsslag te maken in het vroegtijdig signaleren van leesproblemen. Daarnaast heeft de poortwachter een signaalfunctie, doordat hij bij een afgewezen dossier of na het doorlopen van EED behandeling het Samenwerkingsverband in kan schakelen voor vervolghulp. De poortwachter onderhoudt contacten met TJG via het loket indien er tijdens de beoordeling is gebleken dat de leerling meerdere hulpvragen heeft.

Verantwoording

De verantwoording van de werkzaamheden van de poortwachter wordt elk schooljaar 2 maal afgelegd aan de gemeente. Hiervoor wordt door de opdrachtnemer een verslag opgesteld. Vast te leggen in een verslag per schooljaar:

- Welke scholen verwijzen en in welke mate
- Aantal aanmeldingen
- Aantal dossiers dat niet volledig is en om aanvulling wordt gevraagd
- Aantal dossiers dat niet in aanmerking komt voor behandeling (meer informatie opgevraagd, geen diagnose, geen behandeling)
- Aantal leerlingen doorverwezen voor diagnostiek
- Wat is de doorlooptijd van een aanvraag; aanmelddatum, behandeldatum, beoordeeldatum (6 weken, 2 weken extra bij meer opgevraagde informatie). In februari een tussentijdsrapport van de bovenstaand gegevens en in juli een verslag over het hele schooljaar.

Juridisch kader

Overeenkomst

Middels een overeenkomst tussen de gemeente en het Samenwerkingsverband worden een aantal zaken vastgelegd; taakomschrijving, omvang en duur van de opdracht, financiering en facturering, monitoring/verantwoording, privacy, nakoming en wijzigingen.

Beschikking diagnose en behandeling

Ondanks dat de Poortwachter de beoordeling doet of een leerling wel of geen onderzoek naar EED nodig heeft, wordt de beschikking uitgegeven door de gemeente.

Na de beoordeling van de Poortwachter, geeft deze opdracht aan de consultant het ondersteuningsplan te verzenden aan ouders. Ouders dienen vervolgens een aanvraag in voor dyslexiezorg door middel van het ondertekenen van dit ondersteuningsplan en geven de zorgaanbieder van voorkeur aan. Er wordt vervolgens een beschikking verzonden.

Er wordt een beschikking gestuurd in het geval van zowel een toekenning als een afwijzing. Bij een afwijzing heeft de burger recht om in bezwaar te gaan bij de gemeente.

Doorlooptijden

Vanaf de aanmelding tot aan de beoordeling heeft de poortwachter 2 weken de tijd (indien er sprake is van vakantie kan deze termijn worden verlengd) om te checken op volledigheid. Bij onvolledigheid wordt er uitvraag gedaan en heeft de aanvrager 2 weken de tijd om gegevens aan te vullen. Bij volledigheid heeft de Poortwachter 4 weken om tot een beoordeling te komen. Hiermee komt de maximale doorlooptijd op 8 weken en indien het dossier in één keer volledig is, zal de doorlooptijd maximaal 6 weken bedragen.

5. Sturing

Sturing op aanbieders

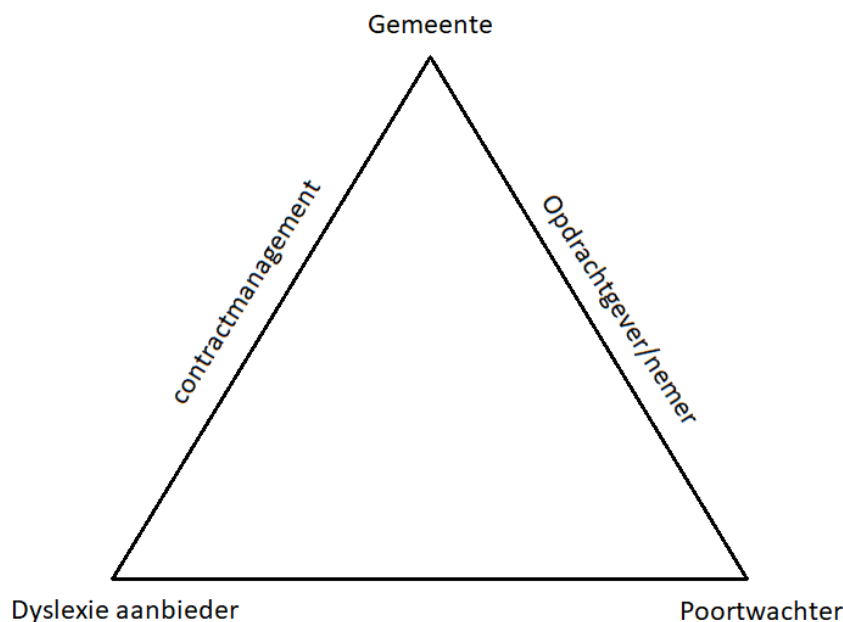
De sturing op aanbieders zal de verantwoordelijkheid van de gemeente zijn. In de contracten wordt opgenomen op welke wijze dat gebeurt.

Monitoring en evaluatie

Elk kwartaal bekijkt de poortwachter al dan niet samen met de gemeente de aanmeldingen, de werkwijze en onderzoekt de mogelijkheden op interventies ter versterking van de keten dyslexie. De gemeente als opdrachtgever en de poortwachter bespreken de eerste resultaten grondig na een jaar na de start om terug te koppelen aan de besturen. Op deze manier kunnen de besturen met deze informatie bepalen of de huidige inzet en/of middelen toereikend zijn.

Er zal op drie niveaus worden gemonitord en worden geëvalueerd:

1. Kwartaalrapportages → De poortwachter levert een excelsheet aan bij de gemeente(n). Onder het kopje verantwoording staan de zaken benoemd die in deze excelsheet worden opgenomen.
2. Halfjaargesprek → De excelsheet, een verslag vormen de basis voor een gezamenlijk gesprek.
3. Jaarlijks gesprek → Dit evaluatiegesprek is tussen gemeenten, aanbieders en de poortwachter. Een jaarrapportage vormt de input voor dit gesprek. Rollen Binnen het project zijn er verschillende rollen; poortwachter, dyslexiezorg aanbieder, opdrachtgever, contractmanager, consulent dyslexiezorg. Hieronder worden de rollen toegelicht.

Samenwerking

Gemeente, Poortwachter en aanbieder werken samen in een driehoek om de samenwerking in de keten en de kwaliteit van de dyslexiezorg te optimaliseren. De gemeente als opdrachtgever, de dyslexie aanbieder als uitvoerder en de Poortwachter als centraal middelpunt sturen gezamenlijk op

een soepel proces. Hiertoe worden ook driehoek gesprekken gevoerd, bijvoorbeeld in het jaarlijkse evaluatiegesprek.

Poortwachter

De poortwachter verzamelt de aanvragen EED diagnose en behandeling, controleert de aanvraag op volledigheid en op een juist doorlopen voortraject. Geeft advies aan scholen indien het juiste voortraject (nog) niet is doorlopen. Schakelt hierover met de schoolbegeleiders en de kernteams van het SWV Goeree-Overflakkee. Geeft voorlichting aan scholen over het opbouwen van het dossier.

Dyslexie aanbieder

De aanbieders nemen de opdracht aan zodra er door de gemeente een beschikking is uitgegeven. De opdracht kan bestaan uit het uitvoeren van een onderzoek om tot een diagnose te komen en een behandeling te indiceren.

Opdrachtgever

Binnen de gemeente Goeree-Overflakkee, is de gemeente de opdrachtgever. De gemeente Goeree-Overflakkee verstrekt de opdracht aan de poortwachter en de dyslexie aanbieders.

Bureaudienst TJG

De Toegang van de gemeente werkt nauw samen met de poortwachter en handelt na goedkeuring van de poortwachter de beschikkingen af.

6. Procesbeschrijving

Hieronder staan alle te nemen stappen verkort opgeschreven. Er is daarbij een splitsing gemaakt tussen de verschillende partijen in het proces.

School

1. Handelt volgens de protocollen leesproblemen en dyslexie.
2. Signaleert problemen bij de leerling op het gebied van lezen en/of spellen, deze worden door leerkracht en intern begeleider (ib-er) besproken.
3. Onderneemt de benodigde acties om de lees- en spellingsontwikkeling van de leerling op niveau te krijgen, zie: handreiking voor de invulling van zorgniveau 2 en 3 bij het vermoeden van EED.
4. De school checkt of de leerling voldoet aan de criteria voor de aanvraag vergoede diagnostiek en/of behandeling EED. Onderdeel van de check is een check op een (eventueel) gediagnosticeerde leer- of ontwikkelingsstoornis. Indien er sprake is van co-morbiditeit, dan dient de secundaire stoornis onder controle te zijn. Zie Bijlage 1 Criteria aanvraag vergoede diagnostiek en/of behandeling EED.
5. Bespreekt de leerling, nadat deze onvoldoende vordert in niveau 2.
6. Organiseert op zorgniveau 3 extra hulp buiten de groep door specialist en wint indien gewenst advies in bij de zijn BPO-er.
7. Maakt de leerling in Kindkans aan.
8. Uploaden van onderstaande documenten in Kindkans:
 - Handelingsplannen op het gebied lezen en spelling
 - Uitdraai Leerling Volg Systeem (LVS)

9. Bespreekt, nadat de leerling onvoldoende vordert in niveau 3, de leerling met ouders, ib-er, BPO-er. Hierbij adviseert de BPO-er of er vermoedens zijn van enkelvoudigheid en hardnekkigheid.
10. Ouder(s) kiezen (eventueel in overleg met school) de zorgaanbieder.
11. De school blijft tijdens en na de diagnostiek de leerling ondersteuning bieden op de zorgniveaus 1 en 2. Wanneer er sprake is van EED organiseert de zorgaanbieder behandeling op zorgniveau 4 en blijft de school ondersteuning bieden op zorgniveau 1 en 2.
12. Wanneer er geen sprake is van diagnose EED biedt de school de leerling na diagnose dyslexie ondersteuning op zorgniveau 1, 2 en 3.

Poortwachter

13. Wordt bij een vermoeden van EED aan het dossier in Kindkans toegevoegd.
14. Screent het leerlingdossier in Kindkans.
15. Bij een positieve beoordeling communiceert de poortwachter via Kindkans met de gemeente en desbetreffende school over de beoordeling van het leerlingdossier.
16. Indien sprake is van een incompleet dossier of een niet-ontvankelijk dossier, dan neemt de poortwachter contact op met de ib-er van de betreffende school en communiceert over aanvullingen.
17. Indien er sprake is van dyslexie en geen EED, dan neemt de gemeente contact op met de poortwachter. De poortwachter zet de kernteams in zodat zij met de school een passend traject met de school kunnen neerzetten voor de betreffende leerling.

Toegang gemeente

18. Heeft contact met de poortwachter over goedgekeurde leerlingdossiers.
19. De toegang van de gemeente stelt een ondersteuningsplan op. Dit ondersteuningsplan wordt aan ouders verzonden ter ondertekening. In dit ondersteuningsplan kunnen ouders ook de keuze voor een zorgaanbieder doorgeven.
20. De backoffice gemeente verzendt na toekenning het leerlingdossier aan de gekozen zorgaanbieder en de zorgaanbieder ontvangt een beschikking. Het traject wordt door de zorgaanbieder opgestart.
21. Verstuurt de beschikkingen diagnostiek en (bij EED) behandeling aan de betreffende ouders.

School

22. Neemt contact op met zorgaanbieder. Wanneer de leerling in aanmerking komt voor vergoede diagnostiek en/of behandeling dan meldt de school de leerling aan bij de zorgaanbieder en geeft aan dat de zorgaanbieder aan het leerlingdossier in Kindkans gekoppeld is.

Zorgaanbieder

23. Is door de betreffende school geïnformeerd (zie stap 20 hierboven)
24. Koppelt na diagnostiek terug aan ouders, ib-er, poortwachter wel/geen EED.
25. Stemt tijdens de behandeling af met de betreffende school en zorgt voor een warme overdracht
26. Levert nazorg aan de school en ouders.

Bovenstaand stappenplan staat hieronder uitgebreid omschreven.

Signaleren van lees- en spellingproblemen

De taak van het onderwijs ligt in het faciliteren van goed lees- en spellingonderwijs in de klas, dus 100% van de leerlingen. Resultaten uit gestandaardiseerde toetsen, methode-gebonden toetsen en observaties, allen opgenomen in een Leerling Volg Systeem (LVS), vormen de intensiteit en frequentie van de intensieve begeleiding. Dit staat beschreven in vier zorgniveaus waarop het onderwijs aan alle leerlingen en de begeleiding van leerlingen met lees- en/of spellingproblemen gedefinieerd kunnen worden. Per zorgniveau worden verschillende stappen onderscheiden. Hierbij vormt zorgniveau 1 de basis. Op dit niveau maakt de leerkracht juist gebruik van effectieve methodes voor lezen en spelling. Daarnaast is de kwaliteit van de instructie en het klassenmanagement goed. Op dit niveau worden alle leerlingen door de leerkracht geobserveerd en de voortgang wordt getoetst. Dat betekent signaleren in een vroeg stadium en bij een achterstand passende en intensieve begeleiding bieden. De uitslag van de toetsen bepalen of een leerling wel of geen extra zorg nodig heeft op het gebied van lezen en/of spelling.

In de protocollen leesproblemen en dyslexie (Expertisecentrum Nederlands) staat beschreven hoe lees- en spellingproblemen met behulp van toetsen (hoofdmetingen en tussenmetingen) en observaties in het onderwijs systematisch kunnen worden opgespoord. Op vaste momenten in het schooljaar analyseert de leerkracht met de ib-er of het onderwijsaanbod toereikend is geweest en of de geformuleerde doelen behaald zijn. Elk schooljaar kent hoofdmetingen en tussenmetingen. In januari/februari en mei/juni vinden hoofdmetingen plaats. In oktober/november en april/mei vinden eventueel tussenmetingen plaats. In januari/februari (halverwege groep 3) vindt de eerste hoofdmeting plaats, waarbij de lees- en spellingontwikkeling van alle leerlingen in kaart wordt gebracht. Op basis van de toetsresultaten en observaties kan worden bepaald welke leerlingen intensivering van begeleiding nodig hebben.

Wanneer de klassikale instructie ontoereikend is voor de desbetreffende leerling, dient de ondersteuning geïntensiveerd te worden op zorgniveau 2. Indien dit al ingezet wordt, dient ondersteuning op zorgniveau 3 georganiseerd te gaan worden voor de leerling. Er is hierbij sprake van een stapeling van hulp.

De tussenmeting vindt plaats in april/mei groep 3 en heeft tot doel om het effect van de extra hulp (zorgniveau 2) vast te stellen. In mei/juni (eind groep 3) vindt de tweede hoofdmeting plaats. Hierbij wordt opnieuw gekeken hoe de leerling presteert ten opzichte van de norm. De leerkracht analyseert of begeleiding op zorgniveau 2 of 3 geïndiceerd is. Wanneer de leerling tot de zwakste 20-25% behoort, is zorgniveau 2 (intensivering van het onderwijsaanbod) voldoende. Op dit niveau krijgen de 25% zwakste leerlingen extra begeleiding en zorg van de leerkracht in de klas. Middels het LVS en observaties van de leerkracht worden uitvallers op lees- en/of spellinggebied in kaart gebracht. Er zijn altijd leerlingen in een klas die onvoldoende oppikken van het klassikale aanbod. Het is daarom belangrijk dat er adequate differentiatie van het onderwijs plaatsvindt. Deze leerlingen krijgen herhaalde of verlengde instructie en meer verwerkingstijd.

Dit ziet er als volgt uit:

- Periode van minimaal 10 tot 12 weken
- Minimaal 60 minuten extra instructie-, leer-, en oefentijd bovenop het reguliere aanbod (het liefst opgeknipt in 3 keer 20 minuten of 2 keer 30 minuten)
- Aangepaste instructie (kleinere stappen en procesgerichte feedback) en gelegenheid tot extra verwerking
- Gebruik van aanvullende materialen

De school voldoet aan zorgniveau 2 voor lezen wanneer zij gebruik maakt van onderstaande leesmethodes (deze lijst is niet uitputtend), conform richtlijnen voor extra instructie en inoefening:

- Computerprogramma's zoals Ambrasoft, Woordenhaai en Leesversneller
- Estafette, aanpak 1
- Flitsprogramma's zoals Flits Nieuw
- Leeshuis
- Leesparade: extra instructie voor zwakkere lezers
- Lekker Lezen: Uitbreidingspakket M3-E4 of Bovenbouwpakket
- Lijn 3 en Station Zuid, extra leestijd en instructie
- List-aanpak
- Strategisch Lezen en Spellen
- Taal in Blokjes
- Timboektoe: aanpak risicolezers
- Veilig leren lezen, Ster-aanpak
- Zo leer je kinderen lezen en spellen

De school voldoet aan zorgniveau 2 voor spelling wanneer zij gebruik maakt van onderstaande spellingmethodes (deze lijst is niet uitputtend), conform richtlijnen voor extra instructie en inoefening:

- Computerprogramma's zoals Ambrasoft en Woordenhulp
- Internetsites zoals Bloon.nl
- Spelling in beeld
- Spelling op Maat
- Staal
- Strategisch Lezen en Spellen
- Taal Actief Spelling
- Taal in Blokjes
- Taaljournaal (Spelling)
- Zin in Spelling

Wanneer een leerling echter tot de zwakste 10% behoort is zorgniveau 3 geïndiceerd. Zorgniveau 3 wordt door de school zelf georganiseerd. Indien gewenst kan advies ingewonnen worden bij de BPO-er.

De volgende tussenmeting, oktober/november groep 4 toont aan of de extra begeleiding effect heeft gehad. Op dit niveau krijgen de 10% zwakste leerlingen een intensieve en systematische aanpak (op zorgniveau 1, 2 én 3) buiten de klas.

Deze aanpak houdt het volgende in:

- Periode van minimaal 10 tot 12 weken
- Minimaal 60 minuten extra instructie-, leer-, en oefentijd buiten de klas bovenop het aanbod van zorgniveau 2 (het liefst opgeknipt in 3 keer 20 minuten of 2 keer 30 minuten)
- Bovenstaande extra tijd is gericht op één vakgebied (technisch lezen of spelling)
- Individueel of in een groep van maximaal 4 leerlingen
- Opstellen van een handelingsplan met een nulmeting, beschrijving van remediërende middelen, tussenmeting, analyse en voortzetting/bijstelling, eindmeting met evaluatie

Begeleiding op zorgniveau 3 kan verzorgd worden door een van de volgende specialisten:

- Leesspecialist (bevoegd leerkracht met aanvullende opleiding bv master SEN)

- Remedial Teacher
- ib-er
- Leerkracht/onderwijsassistent, onder leiding van bovenstaande specialisten
- Orthopedagoog of psycholoog met als specialisatie leerproblemen
- Logopedist met als specialisatie dyslexie

Begeleiding op zorgniveau 3 kan niet verzorgd worden door:

- Leesouder
- Leesmaatje
- Leerkracht/ onderwijsassistent die niet wordt begeleid door één van bovengenoemde specialisten

Leerkracht en de professional die extra zorg op zorgniveau 3 biedt, stemmen de inhoud en aanpak af. De school voldoet aan zorgniveau 3 voor lezen wanneer zij gebruik maakt van onderstaande leesmethodes (deze lijst is niet uitputtend) en in de aanpak conform de richtlijnen voor intensieve begeleiding werken. Hierbij dient deze ondersteuning op een juiste wijze te worden gedocumenteerd in het handelingsplan:

- Bouw!
- Speciale Leesbegeleiding (L. Koning)
- DMT Oefenmap (L. Koning)
- Leesbalans
- Leesladder (niet meer leverbaar)
- Veilig stap voor stap
- Estafette, uitgebreide leestijd 4 keer 15 minuten per week met Vloeiend en Vlot
- Leesinterventieprogramma de Zuid-Vallei
- RALFI-lezen
- Connect Woordherkenning en Connect Vloeiend Lezen
- Toch nog leren lezen
- Drie sterren Lezen (HCO)
- RADslag

De school voldoet aan zorgniveau 3 voor spelling als zij gebruik maakt van onderstaande methodes (deze lijst is niet uitputtend) en in de aanpak conform de richtlijnen voor intensieve begeleiding werken. Hierbij dient deze ondersteuning op een juiste wijze te worden gedocumenteerd in een handelingsplan.

- Spelling in de lift
- Speciale Spelling begeleiding (Malmberg)
- Taal in Blokjes
- Hulpboeken Spelling (Cito)
- Zo leer je kinderen lezen en spellen (J. Schraven)
- Begeleiding van kinderen met spellingproblemen (Meulenhoff)
- Zelfstandig Spellens (Bekadidact)
- Zuid-Vallei Spelling
- PI-Spello

In de publicatie van Dyslexie Centraal is het proces van onderwijs naar zorg uitgebreider omschreven.

Wanneer de leerling onvoldoende vordert op zorgniveau 3 maakt ib-er een hulpvraag in Kindkans aan en upload onderstaande documenten ten behoeve van het traject met ouders, IB'er, SMW'er en SB'er:

- Handelingsplannen op het gebied lezen en spelling
- Uitdraai Leerling Volg Systeem (LVS)
- Ondertekend aanmeldformulier

Zorgaanbieder

1. Is door de betreffende school geïnformeerd en heeft toegang tot het leerlingdossier in Kindkans.
2. Koppelt na diagnostiek terug aan ouders, ib-er, poortwachter wel/geen EED en eventuele overige bevindingen.
3. Stemt tijdens de behandeling af met de betreffende school en zorgt voor een warme overdracht.
4. Levert nazorg aan de school en ouders.

De aanbieders van dyslexiezorg waarmee door de gemeente Goeree-Overflakkee een contract is afgesloten tot 31 december 2021, zijn:

- Centraal Nederland
- RID
- Leestalent
- Opdidakt

Zorgaanbieders geven invulling aan zorgniveau 4, dit is ondersteuning aan leerlingen die zo'n grote achterstand hebben dat externe hulp, door een zorgspecialist, geïndiceerd is. De school is en blijft verantwoordelijk voor het onderwijs, ook gedurende de periode dat de leerling zorg krijgt van de zorgaanbieder. Dat houdt in dat de school ondersteuning blijft bieden om aan de onderwijsbehoeften van de leerling te kunnen voldoen. Samenspraak, samenwerking en goed overleg met de zorgaanbieders is daarbij van belang. Ook na de terugkeer vanuit EED-zorg (zowel wanneer er geen diagnose EED gesteld is, als wanneer de diagnose wel gesteld wordt en de leerling uitbehandeld is), is de school er verantwoordelijk voor dat de leerling ondersteuning krijgt. De zorgaanbieder biedt de school een op maat geformuleerd handelingsgericht advies aan.